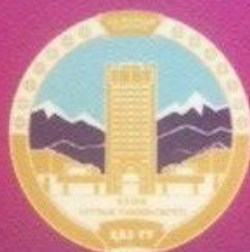

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Казахский национальный университет им. аль-Фараби

**«ФИЛОЛОГИЯ МЕН ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ
ӘДІСТЕМЕСІНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»**

атты II Халықаралық оқу-әдістемелік
конференциясының материалдар жинағы
29 қаңтар, 2016

Сборник материалов
II Международной конференции

**«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ФИЛОЛОГИИ И
МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ
ЯЗЫКОВ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»**

29 января, 2016

Collected articles of
II International Educational-Methodical Conference

**«TOPICAL ISSUES OF PHILOLOGY AND METHODS
OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING:
THEORY AND PRACTICE»**

29 January, 2016

Абишева Р. Б., Кутурсынова Ф.Б. ОСОБЕННОСТИ СТРУКТУРИРОВАНИЯ ПРЕДЛОЖЕНИЙ С КОСВЕННОЙ РЕЧЬЮ	
Бейсекенова А.С. ТІЛ ЖАНАШЫРЫ, ӘДЕБИЕТТАНУ ҒЫЛЫМЫНДА ЕҢБЕГІ СІНГІН, ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРІ, ҒАЛЫМ ТУРАЛЫ ЕСТЕЛІКТЕР	76
Амброва А. Т., Өмірбекова Р. ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ИННОВАЦИОНДЫҚ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	79
Бектемирова С.Б., Бозбаева А.Т. БАЗАЛЫҚ «ТІЛ БІЛІМНЕ КІРІСПЕ» ПӘНІН СЫЗБАЛАР МЕН КЕСТЕЛЕР НЕГІЗІНДЕ ОҚЫТУ	80
Давламанова Б. ПРОБЛЕМА СТУДЕНЧЕСКОГО ПЛАгиАТА: ПРИЧИНЫ, ПРИЗНАКИ, РЕШЕНИЯ	85
Калаева А.Ж., Атабасва Г.К. ЗНАЧЕНИЕ ИНТЕГРАЦИИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС ПО ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ	88
Курбебаев К.К., Карбозов Е.К. ҚҰЖАТ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	90
Қыстаубаев К.Б. ОҚЫТУДА ЖАҢА ӘДІС - ТӘСІЛДЕРДІ ПАЙДАЛАНА ОТЫРЫП ОҚУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ЫНТАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ	93
Манырбаева М.К., Есембекова Ш.Т., Абадилдаева Ш.К. Р. БЕРНС ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ МАХАББАТ ТАҚЫРЫБЫ	96
Талғун М. М., Шәріпжанова Ғ. ТІЛДІК КАТЕГОРИЯДАҒЫ МӘТІН ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	97
Рахимкулова А.А., Ибатов Е.А. ДЕЛОВАЯ ИГРА В ОБУЧЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОМУ ОБЩЕНИЮ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗОВ	100
Тасымов А. ҚАЗАҚ ДИАЛЕКТОЛОГИЯСЫНЫҢ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ	103
Турсоғарова А.Қ. КӨМЕКШІ ЕТІСТІКТЕРДІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫ-СЕМАНТИКАЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫН ТАЛДАУ ӘДІСТЕРІ	106
Түрбекова Р.С., Чекина Е.Б. АНАЛИЗ УЧЕБНО-НАУЧНОГО ТЕКСТА НА ЗАНЯТИЯХ ПО РЯ	107
Шөмішекбаева Г.С. СӨЙЛЕУГЕ ҚАЖЕТТІ ЛЕКСИКАНЫ МЕНГЕРУ ЖОЛДАРЫ	111
Копыбаева Р.Ж. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ПЕРЦЕНТИВНЫХ ЭКСПЕРИМЕНТОВ ВОСПРИЯТИЮ АКЦЕНТНО ВЫДЕЛЕННЫХ СЛОВ	114
Овлаская Ж.Б. КРЕАТИВНОЕ ПРЕПОДАВАНИЕАНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА	116
Бавлинов Р.Р. ИНТЕГРАЦИЯ ИЛИ АССИМИЛЯЦИЯ? О БИЛИНГВАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ В СИНЬЦЗЯН-УЙГУРСКОМ АВТОНОМНОМ РАЙОНЕ КНР	120
Байсалбаева Ж.С. «CASE STUDY» СОВРЕМЕННЫЙ УРОК: ФОРМЫ И МЕТОДЫ	122
Нурлова А.М. ЖАПОН ТІЛІНЕН ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ АУДАРУДАҒЫ ЭКВИВАЛЕНТ КАТЕГОРИЯСЫ	124
Ермагамбетова Л.Н. ОҚЫТУ ҮРДІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУДАҒЫ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРДІҢ МАҢЫЗЫ	128
Мусанова З.А., Уматова Ж.М. КОНЦЕПЦИЯ ПОСТРОЕНИЯ УЧЕБНИКА «ЛАТИНСКИЙ ЯЗЫК: ОСНОВЫ МЕДИКО-БИОЛОГИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ»	132
Жүнісова Ж.Х. ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ПӘНДЕРГЕ АРНАЛҒАН ТІЛДЕРДІҢ ҮШТҰҒЫРЛЫҒЫ	135
Сейдикеева А.С., Камзина А.А. ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА PODCAST ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ	137
III АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ И ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ	139
Алжанова А.Т. ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ САЛАЛАС ҚҰРМАЛАС СӨЙЛЕМНІҢ БӨЛІШЕКТЕЛУІ	147
Арыстанғалиева Д.М. ВОПРОСЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ТРАДИЦИОННЫХ НАПРАВЛЕНИЙ ПОЭЗИИ ШАНГЕРЕЯ	
Алқұлтанова Қ.А., Ештаева Н.А. ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУДА СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚҰБЫРЕТТІЛІКТЕРІН АРТТЫРУ ӘДІСТЕМЕСІ	150

Мемлекет қайраткері бола жүре де Мүсілім қазақ әдебиетінің даму проблемалары көтерген ғылыми зерттеу еңбектерін жазу үстінде болды. Оның «Әдебиет және дәуір», «Өлең сөздің патшасы, сөз сарасы», «Біздің әдебиетіміздің эстетикалық байлығы» т.б. монографиялық еңбектері қазақ әдебиеттану ғылымына қосылған бағалы үлес болып табылады» [73, 13 б.].

Мүсілім Базарбаевтың туған тілдің тағдырына араша тұру бағытында атқарған азаматтық істері туралы естелік авторы толымды мәліметті негіз ете отырып сөйлейді.

«Тіл мәдениетін жақсарту беруге байланысты мәселелерді жан-жақты талдап келіп, елді тілді сақтайық, байытатын қаулы, қарар емес, оның ең басты көрегі әдебиет пен өнер» - деуші еді Мүсекен. - Ал қазір сол екеуінің де жалты жағдайлары нашарлап барады, - деп ашық айтты Қазақстан Жазушылар одағы, Республика Ғылым академиясының Тіл білімі, Әдебиет және өнер институттарында шығармаларының тілі» жайында терең мазмұнды баяндамалар жасады. Тіл мәдениеті туралы мақаласын даярлағанда республикада шығатын газет-журналдардан көптеген мысалдар жинап, нақтылы ұсыныстар жасаған мақаласы «Жұлдыз» журналында басылды. Оның кезінде оқырман қауымның көпшілігі мақұлдаған еді.

Әдебиеттер:

1. Байтоғаетова Г. Біз және біздің замандастар. – Алматы, 2001. – 220 б.
2. Күмісбаев Ө. Шәкәрім, Мағжан және Мүсілім // М. Базарбаев және қазіргі әдебиеттану мен өнертану мәселелері: Халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Алматы: – 2007. – 17-21 бб.
3. Базарбаев М. Замана тудырған әдебиет. Таңдамалы ғылыми зерттеулер. – Алматы: Ғылым, 1997. – 504 б.
4. Базарбаев М. 20-30 жылдардағы қазақ әдебиетіне көзқарас // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 1991. – №9. – 11-13 бб.

ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аширова А. Т., Өмірбекова Р.

Қазақ тіл білімі кафедрасының доценттері, ф.ғ.к.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Қазақ тілін меңгерту барысында тек мамандық бойынша ғылыми әдебиеттерді, ғылыми-көпшілік қоғамдық сипаттағы газет, журнал беттеріндегі мақалаларды оқи алу дағдысын қалыптастырып, жетілдіру емес, сонымен қатар тұрмыстық, саяси-қоғамдық және кәсіптік тақырыптар бойынша сұхбаттарға қатыса алу дағдысын қалыптастыру да бүгінгі алға қойған міндеттеріміздің бірі. Оның үстіне, қазақ тілін үйренуге деген қажеттіліктің қазіргі деңгейінде еш болмаса ауызекі сөйлеу тіліне үйретуге қажетті оқыту әдістемесіндегі кейбір мәселелерге, тиімді тәсілдерге тоқталып оларды пайдалану жолдарын түсіндіргенді жөн көрдік.

В статье рекомендуется актуальные проблемы методы профессионального языка. Известно, что в методике обучения языку вместе со структурной грамматикой применяются и методы, повышающие интерес обучающегося. И в правду обучение языку не ограничивается только пояснением грамматической структуры языка. Мировой практикой обучения языку доказано, что особенно в обучении устной разговорной речи эффективно давать слова и словосочетания, применяющиеся в разговорной речи, и пояснять их употребление в качестве примеров.

It is known that in the methodology of language teaching, together with a structural grammar used and methods that enhance student interest. And the truth in language learning is not limited to an explanation of the grammatical structure of the language. Global practice of language teaching proved that especially in teaching oral speaking effectively give the words and phrases that apply in everyday speech, and explain their

use as examples. Therefore, learning the Kazakh language is the best way to identify these methods
them in the learning process.

Тірек сөздер: инновациялық әдіс, кәсіби тіл, әдістеме, жазылым техникасы, тақырып, студенттермен жұмыс.

Қазіргі тілді оқыту әдістемесінде құрылымдық грамматикамен қатар, өзге де үйренушілердің қызығушылығын арттыратын тәсілдердің қолданылып жүргендігі белгілі. Расында да тілді оқыту үшін тілдің грамматикалық құрылымын түсіндірумен шектелмейді. Әсіресе, ауызекі сөйлеу тіліне оқытуда осы сияқты тәсілдерді анықтап оларды қолданысын үлгі ретінде бергені белгілі. Қазіргі таңда қазақ тілін басқа ұлт өкілдеріне оқытуда студенттерді болашақ мамандықтарына бағыттап оқыту жан-жақты іске асырыла бастады. Осыған байланысты Ф.Оразбаева, Ш.Құрманбаева, Р.Шаханова, А.А.Аманжол, Г.Жармағұлова, К.Сариева, Г.Адамбергенова, Ш.Құрманбаева, Р.Шаханова, А.А.Аманжол, А.Жұмағұлова, К.Аухадиева, Ә.Уәбиева, М.Жорақбаева, А.Мұратбекованың еңбектері жарыққа шықты.

Бұл ғылыми-әдістемелік еңбектерді арқатырылған мәселе – оқылым, тыңдалым, жазылым, айтылым, тілдесім әрекеттері арқылы тіл үйренушілерге қазақ тілін коммуникативті мағыналы менгерту; сауатты жаза білу; кәсіби тілдесімді еркін түрде жүзеге асыру. Аталған жұмыстардың авторы ғылыми Ф.Оразбаеваның «Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі» атты еңбегінде тілдік қатынасқа тіркырымдар мен басты қағидалар арқау болған. Ғылымның кәсіби тілдесім жөнінде маңызды келтіру орында: «Кәсіби тілдесім – тіл үйренушілерге белгілі бір мамандықтың саласына байланысты сөйлеудің үлгілерін, мамандыққа қатысты сөздерді, тілдік қолданыстарды, терминдерді, Адамдарды бір-бірімен қандай мақсатпен, қалай сөйлесуіне байланысты тілдесім түрінде бересми, бейресми, қалыптасқан тілдесім және т.б.» [1, 121 б.].

Қазіргі білім беру кеңістігінде қандай да бір мамандықтың лексикалық жүйесімен сөздерді менгеру оңай емес. Мамандар өздерінің кәсіби ортасында көптеген өзге тілдермен сөздермен қатар, олардың қазақ тіліндегі баламаларымен, аудармасымен түрлі ақпарат көздері (кітаптар, журналдар, интернет т.б.) танысып отырады.

Алайда, егер сұхбат құрушылар әртүрлі ұлт өкілдері болса, онда ғылыми, кәсіби ақпарат қабылдау және жеткізулері қиындайды. Сонда терминологиялық бірліктердің екінші тілдегі мәселесі шығады.

Сондықтан тілдік емес ЖОО-на арналған қазақ тілі бойынша бағдарламада студенттер мамандық бойынша терминологияны және ғылыми әдебиеттерді өз тілдеріне аудару алуы тиіс.

Ғылыми стильде ғылыми терминдердің мол қолданылатындығы, сөйлемнің ашық, бірақ бояуы ғылыми жазбалардың стильдік белгілері болса, мұнда да жалпы тілдің ортақ нормалары қатар ғылыми стильдің стилистикалық нормалары тұрақтанады. Стилистикалық нормалар стильдің стилистикалық категорияларынан түзіледі.

Ғылыми стильде нормадан тыс тұратын сөздер қолданылмайды, морфологиялық тұрғыдан жалпы тілдік грамматикалық варианттары жұмсалады. Сөйлем құрылымы да тілдік нормалар тәртібін сақтайды. Сөздердің дәл мағыналарын жұмсау басымдық танытады, баяндау синтаксистік нормалардың жалпы әдеби нормадағы варианттарына жол беріледі. Бұл стильде терминдердің, оның ішінде мамандық терминдерінің қолданылуы ғылыми мәтіннің стилистикалық нормасы болып табылады.

Терминология – кәсіби қарым-қатынас аясында қызмет ететін ғылым мен техника саласындағы терминдер жиынтығы. Ғылыми стильдің негізгі сөздік қоры – терминдер жиынтығында қызмет ете отырып, терминдер басқа сөздермен күрделі мағыналық қатынасқа түседі.

Өзге аудиторияда мамандыққа бағыттап оқыту барысында қазақша сөйлей білуге қабілетті лексиканы талапқа сай дұрыс тандап алу қажет. Бүгінгі күні студенттерді ауызекі менгертумен қатар кәсіби тілді де үйрету жүзеге асырылуда.

Тілді менгертудегі маңызды ақпараттық бірлік – мәтін екені белгілі. Г. Т. Адамбергенова «Кәсіптік мектептердің орыс бөлімі оқушыларының қазақша сөйлеу тілін құрылымдық және сөйлеу тілін дамыту» деген тақырыпта кандидаттық диссертациясында мәтіннің оқыту тиімділігі міндеттердің жүзеге асуына көмегін тигізеді:

- тұрмыста, өндірісте, әлеуметтік ортада қолданылатын сөздерді игеру;
- қазақ тілінде мәдени-педагогикалық мұраларды игеру;

- өз мамандықтарына қатысты дағдыларын менгеру;
- кәсіби бағыттарына қатысты оқушылардың білім деңгейін арттыру;

білу; • қазақша ой жазуға дағдылану, «Мәтінді сұрау» мамандығы бойынша материалдың ерекшеліктері мен жанрлық шекті [3, 18].

- Р.А. Шаханова
1. мәтіннің мазмұнын
 2. мазмұнын
 3. әдістемелік

Сондай-ақ маңызды рөлді дағды қатысты мәтіндер:

1. мазмұнды
2. тіл үйрену
3. қатысымы
4. мамандық

беруде студенттер Ғылыми ма

болады. Кәсіби мағынасын түсінді

дұрыс түсінуге м

Кәсіби мәтін ұғымдармен жұм

байланысты ой-пі

Сабак бары

оның мазмұнын

олар өз кәсібіне

түсінуге мүмкін

түсіндіруден, он

аудару, олармен

кәсіби мәтінмен

Мамандық

термин халықар

емес, оларға

механикаланды

Мәтінді с

бөлек қарамау

құрылғылар тү

мәтін бойынша

т.б.с. Бұл жерд

Аталмыш тәсі

шешімін табу ү

Оқылым

түсініп оқу,

машықтандыру

мазмұнын өз

тұрғысында с

менгерту; сөй

жүргізіледі.

- өз мамандығы бойынша сұрақтарға жауап бере білу, осы тақырып төңірегінде ойын айта білу дағдыларын меңгерту;
- кәсіби бағыттағы қарым-қатынастық мәтіндерді аудармасыз түсінуге ұмтылу;
- оқушылардың сөздік қорын молайтуда аударма, түсіндірме және кәсіби сөздіктерді пайдалана білу;
- қазақша ойлауға, қазақша сөйлеу әуезділігіне жету, үлгісіз, жетексіз өз бетінше сөйлеуге, жазуға дағдылану, игеру [2,77].

«Мәтінді сұрыптағанда мынадай факторлардың кешенді жүйесін ескерген жөн: студенттердің мамандығы бойынша актив сөздер мен түсіндірме терминдердің ауқымы; лексика-грамматикалық материалдың ерекшелігін қамтамасыз ету; мәтіннің қиындық деңгейін анықтау критерийі; мәтіннің соматикалық моделін құру мүмкіндігі; мәтінде ойлау-танымдық мәнің болуы; контекстік көркемдік пен жарлық шектеулік; тақырыптық принцип; мәтіннің композициялық-мәндік құрылымы мен стилі» [3, 18].

Р.А. Шаханова мәтінді сұрыптауға үш түрлі шарт қояды:

1. мәтіннің лингвистикалық мақсатқа;
2. мазмұнының танымдық-педагогикалық ұстамға;
3. әдістемелік нысанаға сәйкес болуы керек [4, 111].

Сондай-ақ Р.А. Шаханованың зерттеуінде қазақ тілін мамандыққа қатысты үйретудегі мәтіннің маңызы рөлі дәлелденіп, мәтіннің тілдік жүйесі айқындалған. Ғалымның айтуынша, мамандыққа қатысты мәтіндерді іріктеу ұстанымдары дұрыс сөйлеуді жетілдіруге қызмет ету үшін:

1. мазмұндық және тақырыптық тартымдылығымен ерекшеленуі керек;
2. тіл үйренушілердің өз бетімен жұмыс істеуіне ынталандырылуы;
3. қатысымдық (коммуникативтік) қасиеті басым болуы керек;
4. мамандыққа байланысты ғылыми мәтіндер студенттерде қажеттілік сезімін туғызып, білім беруде студенттердің сенімін күшейтетін болуы қажет [5, 204].

Ғылыми мәтінді мақсатты түрде мәтін алды, мәтіндік және мәтіннен кейінгі кезеңге бөлуге болады. Кәсіби мәтінмен жұмыстың мақсаты: мәтін ішіндегі мамандыққа қатысты терминдердің мағынасын түсіндіріп, меңгерту арқылы студенттердің кәсіби сөз қорларын молайту, мәтін мазмұнын дұрыс түсінуге машықтандыру.

Кәсіби мәтінмен жұмыстың тиімділігі: студенттер мамандығына сәйкес терминдермен, кәсіби ұғымдармен жұмыс істеуге үйренеді, мәтіннің мазмұнын өз сөзімен айтуға дағдыланады, мамандыққа байланысты ой-пікірін қазақша еркін жеткізуге үйренеді.

Сабак барысында мәтінмен жұмыстың алдындағы жаттығуларды орындау арқылы студенттер оның мазмұнын түсінуге дайындалады. Берілген сөздермен сөз тіркестерін, сөйлем құрастыру арқылы олар өз кәсібіне сай белгілі бір ойды байланыстырып айту, жаза білуге үйренеді, мәтін мазмұнын түсінуге мүмкіндік алады. Мәтін алды жұмысы жаңа сөзді тыңдатып, қайталату, сосын мағынасын түсіндіруден, оның баламасын көрсетіп, синоним, антонимдер арқылы мағынасына сипаттама беру, аудару, олармен сөз тіркесін, сөйлем құрастыру дағдысын қалыптастыру бағытында жүргізілсе, енді кәсіби мәтінмен жұмыс жасау кезеңі мәтінді тыңдату, тыңдағанын оқытудан басталады.

Мамандыққа қатысты терминді қабылдау, әрі қарай қолдану студенттер үшін оңай емес. Ал термин халықаралық термин болса, студент үшін жеңіл болады. Алайда барлық терминдер сол күйінде емес, оларға түрлі қазақ тілінің жұрнақтары жалғану арқылы жасалады. *Автоматтандыру, механикаландыру, технологиялық, техникалық т.б.*

Мәтінді оқыту. Мәтінді оқыту кезінде тек термин сөздерді жаңа түрде, мәтіндегі сөздерден бөлек қарамау керек. Жалпы ғылыми мәтіннің ерекшелігін сипаттайтын етістіктерді, дайын құрылымдар туралы да айтып өткен жөн. Мәтінмен жұмыс кезеңінде мәтінді оқу, мазмұнын түсіндіру, мәтін бойынша сұраққа жауап беру, жоспар жасау, бірнеше бөлімдерге бөліну, қорытынды жасау, т.с.с. Бұл жерде үйренушінің мәтінді түсініп, мәнерлеп оқуына, оқу жылдамдығына көңіл бөлінеді. Атамыш тәсіл үйренушінің осы тақырып бойынша сөздік қорын дамытып, сұрақ қоюға және оның шешімін табу үшін ойын жетілдіріп, өз пікірін еркін айтуға тәсілдіреді.

Оқулық тұрғысынан мәтінмен жұмыс студенттің оқу техникасын одан әрі жетілдіруге, мәтінді түсініп оқу, талдау дағдыларын жетілдіруге, мәтінмен өз бетімен жұмыс жасау іскерлігіне машықтандыруға бағытталды. Айтылым тұрғысында негізгі мақсат студенттердің кәсіби мәтін мазмұнын өз сөзімен жеткізу дағдысы мен іскерлігіне машықтандырудан тұрады. Жазылым тұрғысында студенттердің жазылым техникасын жақсарту, орфографияның негізгі ережелерін меңгерту, сөйлемдерді дұрыс құру, қарапайым мәтін құрастыру іскерлігін қалыптастыру жұмыстары жүргізіледі.

«АКТУАЛЬНЫҢ ИНОСТРАННЫҢ»

Тідесім бойынша студенттер мәтін мазмұны бойынша ұсынылған жағдаяттар мамандығы жайында әңгемелеу, сұхбат құру дағдысын қалыптастыруға бағытталған жұмыс орындайды.

Ғылыми стильдегі сөйлемдерді тиянақтайтын баяндауыш формасы көбіне ауыспалы тұрады:

- жұмсауды көздейді,
- жағдайды тугызады,
- шешіп отырады,
- қалағалайды.

Мәтіннен кейінгі кезеңде терминдерді тақырып бойынша бекітеміз. Бұл процесті жаттығуларға құрылады.

1. Терминдерді аудару.
Түрлі ойындар арқылы: анограмма.
Сұрақ-жауап арқылы.
Тест таспырмалары арқылы.

Жазылым тұрғысында студенттердің жазылым техникасын жақсарту, орфография ережелерін меңгерту; сөйлемдерді дұрыс құру, қарапайым мәтін құрастыру іскерлігін қалыптастыру жұмыстары жүргізіледі.

2. Проблемалық сипаттағы материалдар негізінде монологтық (диалог) сөйлеу қалыптастыру. Студент мәтінді бірінші жақтан баяндайды. Бұл кезеңде тәжірибеде жеткізудің графикалық тәсілдері жиі қолданылады:

- концептуалды,
- мағыналық тәсілдер,
- Венн диаграммасы.

Мәтін соңындағы жұмыс кезеңі мәтінге түсініктеме беру, ондағы мамандық терминдерді күнделікті қарым-қатынас кезінде, болашақта, қызмет барысында еркін қолданылуына жасалынады. Тіл үйренушінің мәтінді қаншалықты меңгергендігі түрлі тапсырма, тақырып, пікірсайыс арқылы жүзеге асады.

«Арнайы кәсіби қазақ тілін оқыту мазмұны когнитивтік-коммуникативтік қатынастар анықталады. Сондай ақ мұндай бағыттағы ізденістер оқу процесін, оқу бағдарламаларын оларды жасауды жеңілдеткен болар еді, әр оқытудың әдістемесін дамытуда ықпал етуі ойлаймыз.

Сонымен, бүгінгі студент – ертеңгі маман ретінде жоғарғы білімді, оқу орнынан білім технологияны, ағылшын тілін меңгерген жаңашыл тұлға ғана емес, мемлекеттік тілді жетік оқыту қазақ тілін жетік меңгерген тұлға болып шығуы керек.

Әдебиеттер:

1. Оразбаева Ф. Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі. – Алматы, 2000. – 208 б.
2. Алдамбергенова Г.Т. Кәсіптік мектептердің орыс бөлімі оқушыларының қазақ тілін құрылысшы мамандығына сәйкес мәтіндер арқылы дамыту: Пед.ғыл.канд. ... дисс. – Алматы, 2002. – 161б.
3. Жаксылықова К. Мәтінмен жұмысты ұйымдастыру // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2004. – № 8.
4. Шаханова Р.А. Қазақ тілін оқытуда мәтіндердің жалпы сипаттамасы // Әл-Фараби Қазақ ұлттық университетінің хабаршысы. Филология сериясы. – 2004. – № 8.
5. Шаханова Р.Ә. Техникалық жоғары оқу орындарының орыс бөлімдерінде мамандыққа қатысты оқытудың ғылыми-әдістемелік негіздері // Қазақ тілі мен әдебиеті. – Алматы, 2004. – № 8. – 327б.